

DOPRAVNĚ ZÁSOBOVACÍ SYSTÉM VOJSKA PVOS

Využívání výsledků vědeckotechnického rozvoje (VTR) ve vojenství se projevuje ve stále kvalitnějším vybavování vojska PVOS složitou moderní bojovou technikou, která výrazně ovlivňuje rozmach a manévrovost soudobých operací, ale zvyšuje rovněž nároky na organizaci a činnost týlu.

V oblasti materiálního zabezpečení je nutné, aby týlové orgány trvale sledovaly a přehodnocovaly objemy, výši a skladbu pohyblivých a ostatních zásob materiálu, možnosti a kapacitu dopravních jednotek útvarů a svazků.

Vojsko PVOS je ke splnění stanovených bojových úkolů rozptýleno na velkém prostoru (celé území státu). Tato zvláštnost se promítá nejen při plnění bojového úkolu, ale především v materiálním a zdravotnickém zabezpečení. Každá odloučená rota (jednotka) je samostatně hospodařícím celkem již v míru. To se nemění ani za války. Již v míru jednotky udržují stanovené množství zásob materiálu, které slouží ke krytí potřeb pro zabezpečení života, bojové pohotovosti jednotek vojska PVOS i k zabezpečení vedení boje v případě válečného konfliktu. Proto se zvyšuje schopnost jednotek a útvarů zabezpečovat činnost týlovými druhy materiálu na dobu 15 i více dnů. A to i přes růst spotřeby v důsledku zavádění nové techniky. Stupeň divize není zapojen do zásobovací činnosti v dopravně zásobovacím systému vojska PVOS. Plní řídicí a kontrolní funkci v celém systému zabezpečení. Velitelství vojska PVOS provádí rozdělování přidělených zásob z okruhových a centrálních skladů ve prospěch vojska PVOS a organizuje odběr z výdejních míst, vykládacích stanic, posádkových výdejen, popřípadě ze skladů nebo od výrobního závodu.

Pohyblivé zásoby u vojska PVOS jsou skladovány na stupni jednotky a útvaru. To respektuje celý zásobovací systém od rozložení zásob přes přísun a doplňování až po rozložení sil a prostředků k manipulaci a dopravě.

S ohledem na vzdálenost jednotek od skladovaných zásob útvarů musí být část útvarových zásob předsenduata k jednotkám (proviant, PHM, munice). Jednou

ze základních podmínek pro nepřetržité zásobování vojska PVOS je proto včasné vytvoření a udržování předepsaných zásob materiálu na stupni jednotky a útvaru zabezpečujících vedení boje v prvních dnech operace. To vytváří lepší podmínky k uvedení do chodu celého dopravně zásobovacího systému vázaného na teritorium (civilní organizace), centrální a okružové sklady.

Spotřebovaný materiál je na stupni vojskovém nahrazován v první řadě ze zásob ponechaných v posádkách (běžné zásoby), které musí zákonitě vzrůstat úměrně s růstem spotřeby, má-li být zachována soběstačnost jednotek a útvarů. Požadavek je však takový, aby doba soběstačnosti byla stále prodlužována i přes rostoucí spotřebu. To zvyšuje nároky na skladové kapacity, údržbu a obměnu zásob.

Skladování a manipulace s materiálem je nedílnou součástí dopravně zásobovacího systému. Jeho základní funkcí je připravit materiál pro zásobování útvarů, jednotek a zabezpečit rychlou manipulaci na všech zásobovacích stupních a na styku jednotlivých druhů dopravy.

Zrychlení toku zásob v rámci dopravně zásobovacího systému je značně závislé na zkracování doby pro manipulaci s materiálem. U vojska PVOS postupně dochází k modernizaci skladů, ty je však potřeba vybavit prostředky mechanizace s vyšší produktivitou práce a spolehlivostí.

Doprava je hlavním dynamickým prvkem, který má největší vliv na realizaci dopravně zásobovacího systému. Priorita jednotlivých druhů doprav je dána jejich podílem na celkovém objemu přísunu na jednotlivých zásobovacích stupních, přepravní kapacitou, vybaveností a současnými možnostmi.

Pro potřeby vojska PVOS bude železniční přeprava využívána pro přísun materiálu ze skladů teritoria k jednotlivým útvarům, především k větším celkům s vyšší spotřebou materiálu; počítá se, že přísun materiálu po železnici dle dopravního plánu musí pokrýt až 30 % z celkové výše.

Automobilová doprava bude hlavním druhem dopravy v zásobovacím systému vojska PVOS. Odběr materiálu ze stanovených zdrojů budou provádět tímto způsobem všechny druhy vojska PVOS, jak stíhací letectvo (SL), protiletadlové raketové vojsko (PLRV), tak radiotechnické vojsko (RTV). Její složitost a náročnost na řízení charakterizuje teritoriální rozložení, pro které zabezpečuje ve stanovených koloběžích 85 % přísunu všeho materiálu automobilními prostředky. Oproti železnici je automobilová doprava pružnější, rychlejší a méně zranitelná. Je však podstatně dražší a má menší kapacitu. Došlo k její podstatné modernizaci, mimo zavedení velkokapacitních cisternových plniců letecké techniky.

Zavádění paletizace má i negativní vliv na využití přepravní kapacity útvarů. Snížil se koeficient nosnosti vozidel, což se projevuje u munice i u ostatních druhů materiálu, jako např. u zásob pohonných hmot uložených na nakládacích plošinách.

V automobilní dopravě je nutné rezervy hledat jak ve zvyšování přepravní kapa-

city a maximálním snížení počtu různých manipulací s materiálem, tak v jeho efektivním rozložení na vozidle.

Dopravní jednotky a útvary vojska PVOS budou provádět přepravy materiálu i na určených automobilních silnicích (UAS). Pro řízení přepravy, její sledování bude využíváno dispečerské řízení cestou KSVD, které umožní včasné získávání a předávání informací a nařízení. Otázka sledování přesunů, plánovaných dle dopravního plánu i neplánovaných, není jednoznačně vyjasněna a v dalším období je zapotřebí ji vyřešit. Přehledu brání spojovací prostředky. To je jeden ze závažných nedostatků v řízení dopravních jednotek svazku.

Zabezpečení materiálem je řešeno decentralizovaně s důrazem na využití vojenských a civilních zdrojů rozmístěných na celém území státu.

Vzájemný vztah mezi Správou vojenské dopravy (SVD) a Oddělením vojenské dopravy (OVD), Hlavním týlem FMNO a týlem vojska PVOS je postaven na základě přímé nadřízenosti. Specifický je vztah mezi týlem vojenského okruhu (VO) a týlem vojska PVOS. Týl vojska PVOS má vůči vojenskému okruhu povinnost spolupracovat s ním při zpracování plánu přísunu a odběru materiálu. Vojska PVOS rozmístěna na území vojenských okruhů jsou jimi materiálově zabezpečována. V okruhových skladech je uložen materiál, který podle požadavků je vyčleňován a vydáván na základě požadavků vojska PVOS.

Zvláštností týlového zabezpečení je, že sestava vojska PVOS je značně rozčleněna. Útvary a jednotky plní úkoly ve značné vzdálenosti od sebe. Vzdálenosti jednotlivých prvků sestavy mohou být:

- plro 30 až 60 km od velitelství brigády (pluku),
- rtpr 75 až 250 km od velitelství rtb,
- rtr 120 až 200 km od velitelství brigády,
- letka až 180 km od základního letiště.

Nejkomplikovanější dopravně zásobovací systém (DZS) je u rtb, kde je nutné počítat s přísunem materiálu k jednotkám, u nichž dopravní kapacita splňuje pouze podmínky zabezpečení denního života. Další problém nastává, dojde-li k oddělení části techniky jednotky, až již od záloh velitelů jednotlivých stupňů, nebo přímo na nová stanoviště. K řešení problému jsou využívány dané možnosti útvarů uložením materiálu do vleků v takových množstvích, aby oddělená technika byla schopna života ve stanoveném prostoru bez zásobování do 3 dnů.

Zdroje zásobování vojska PVOS jsou:

- **pohyblivé**, vytvořené u jednotek a útvarů,
- **od útvarů** vojska PVOS v posádkách,
- **vyčleněné**, ve vojenských ústředních a okruhových skladech, základnách nebo v určených posádkách,
- **připravené** v civilní distribuční síti.

Zásobování PHM je uskutečňováno ze skladů a základen VO z vyčleněných zdrojů v posádkách a z civilní distribuční sítě. Letecké pohonné hmoty odebírá

vojsko PVOS převážně ze skladů vojenských okruhů vlastními dopravními prostředky, popř. jsou letecké pohonné hmoty (LPH) přisunovány železnicí do vykládacích stanic.

Proviantem je vojsko zásobováno z civilní distribuční sítě, dále ze zásob zanechaných v posádkách a z okruhových skladů proviantu. Malé odloučené jednotky jsou zpravidla přidělovány do zásobovací péče k nejbližším teritoriálním vojenským útvarům. Z vojenských skladů doplňují jednotky a útvary vojenský proviant a proviantní výstroj, ostatní proviant čerpají z civilní distribuční sítě vlastními dopravními prostředky. Celkem je u vojska PVOS v současné době kolem 150 hospodářských výdejen (HV) s celkovou kapacitou kuchyňských bloků – 36 000 denních dávek (dd).

Zabezpečení výstrojním materiálem je uskutečňováno ze zásob, které zanechaly útvary vojska PVOS ve stálých posádkách a v dalším ze zásob vyčleněných ve stálých skladech VO. Ostatní výstrojním materiál je zajišťován a odebírán útvary z místních zdrojů. Praní prádla je většinou zabezpečeno v prádelnách útvarů nebo ve výstrojních opravnách a v civilních podnicích komunálních služeb.

Zdravotnickým materiálem je vojsko PVOS zásobováno ze spádových vojenských nemocnic a z okruhového zdravotnického skladu. Veterinární materiál z vojenského ústředního veterinárního skladu.

Zásobovací systém vojska PVOS je založen na kombinaci odběrů a přísunů pro jednotlivé útvary a svazky PVOS. Toto musí brát v úvahu a řešit účelné využití všech prostředků, které jsou pro týlové zabezpečení vojska PVOS vyčleněny.

Způsoby odběru:

- automobilní jednotka divize PVOS odebírá materiál ze skladů VO, nebo jiných vyčleněných zdrojů a přisunuje jej k útvarům přímo na místa spotřeby,
- útvar vojska PVOS odebírá stanovený druh materiálu vlastními dopravními prostředky u skladů VO nebo jiných vyčleněných zdrojů, na základě potřeby jednotky sestavuje komplety a přisunuje je k jednotkám,
- jednotka vojska PVOS odebírá materiál ze stanovených civilních zdrojů, část materiálu může odebírat od nadřízeného nebo jiného určeného vojenského útvaru.

Zvláštnosti zásobovacího systému:

- je zásobován značný počet malých odloučených jednotek, což vyžaduje rozčlenění vozidel pro přísun – neumožňuje použít organické automobilní celky,
- přísun je organizován do většího počtu míst a na značné vzdálenosti podle rozmístění jednotek,
- materiál pravidelné spotřeby se přisunuje pro několikadenní spotřebu najednou,
- důraz v pořadí přísunu je kladen na leteckou municii, letecké pohonné hmoty, náhradní díly pro bojovou techniku, proviant a APH.

V prostoru činnosti se přísun organizuje:

- **ve skupině**, kde jeden zásobovací proud zajišťuje přísun materiálu několika útvarům popřípadě jednotkám, zpravidla v okruhu 40 až 300 km, nebo několik útvarů a jednotek provádí odběr z jednoho zdroje, nepřesahuje-li rameno přísunu 50 km,

- **samostatně**, kdy materiál je přisunován k jednomu útvaru (jednotce), vzdálenému více než 40 km nebo pro útvar (jednotku) je stanoven samostatný zdroj, ze kterého si materiál útvar odebírá.

Zásoby přísunu materiálu ve vojsku PVOS:

- U stíhacího letectva odebírají automobilní jednotky letištních praporů materiál z určených míst a přesunují jej do skladů poblíž letiště. LPH jsou přesunovány po železnici nebo po zmobilizování z vykládacích stanic automobilními rotami (ar) svazku. Pokud je místo vykládání výhodně položeno, lze kalkulovat i s přísunem LPH prostřednictvím prostředků letištního praporu (lpr). Nejsložitější se prozatím jeví doprava letecké munice (LM) a leteckých raket (LR) pro vzdálenosti přesunu a nízkou obložnost přepravních prostředků.

- U protiletadlového raketového vojska jsou využívány pro odběr materiálu organické dopravní prostředky. Automobilní jednotka plrb je schopna denně přisunovat k útvarům materiál k úhradě 2denní spotřeby jednotek. Jednotkami je materiál odebírán v následujícím dnu rovněž ve výši 2denní spotřeby (mimo PHM, které jsou jednotkám přisunovány).

- U radiotechnického vojska k odběru zásob z vyčleněných zdrojů jsou využívány automobilní jednotky rtb. Vzhledem k vysokému počtu radiotechnických jednotek a značným vzdálenostem k nim jsou jednotky rozděleny podle dislokace na 2 až 4 skupiny a materiál je přisunován prostředky brigády současně několika samostatnými zásobovacími proudy. Jednotkám je materiál přisunován z útvarových skladů v množství, které zabezpečuje činnost jednotky na dobu 2 až 3 dnů. Přísun je uskutečňován zpravidla jednou za 2 až 3 dny.

Materiál z místních zdrojů (proviant) odebírají jednotky zpravidla ve stanovené době a množství přímo v civilní distribuční síti.

Každá odloučená jednotka (RTV, PLRV) je už v míru samostatně hospodařícím celkem. To se nemění ani za války. Proto již u jednotek jsou vytvořeny pohyblivé zásoby (PZ) materiálu. Dále jsou udržovány zásoby běžné potřeby (BP) ve skladech jednotek. Zásoby jsou vytvářeny na plánovanou techniku dle tabulky mírových počtů (TMP) a tabulky válečných počtů (TVP).

Útvary mají rovněž skladbu PZ pevně stanovenou. Pouze u útvarů RTV (rtpr) je výše materiálu BP podstatně nižší než u ostatních útvarů a PLRV. Je to dáno nedostatkem skladovacích prostorů i začleněním týlových a technických orgánů u štábu rtpr.

Stupeň svazku vojska PVOS není zapojen do DZS, plní jen funkci řídicí a kontrolní v celém systému zabezpečení (organizuje odběr z výdejních míst a vy-

kládacích stanic, popřípadě skladů a od výrobních závodů na základě přidělení množství materiálu).

To, že zásoby jsou uloženy na stupni jednotky a útvaru, musí respektovat celý systém zásobování od rozložení přes přísuny, doplňování až do rozložení prostředků k manipulaci a dopravě.

Uchránit zásoby proti možnému zásahu vyžaduje:

- vyvézt zásoby předem do prostoru rozmístění týlu (PRT),
- z odolnění uložených zásob PRT,
- vytvářet komplety materiálu pro přísun k jednotkám,
- využívat PRT včetně mechanizačních prostředků,
- vytvářet podmínky v PRT k možnému vyvezení zásob z míst stálé dislokace.

V tomto již v míru dochází ke značným rozdílům mezi útvary, nejen v pojetí těchto úkolů, ale především v daných možnostech a vybavení PRT.

Z celého procesu DZS doposud ověřeného v podmínkách svazku, jeví se nejsložitější zabezpečení dopravy LM a LPH, což by v podstatě odčerpávalo veškerou dopravní kapacitu dopravní jednotky po zmobilizování.

Na organizaci, řízení a činnosti dopravně zásobovacího systému vojska PVOS se podílí mnoho řídicích a výkonných orgánů všech stupňů a další činitelé (přípravnost a rozložení zásob, situace, technický stav komunikací, dopravních a mechanizačních prostředků, kvalita informačního systému, spojení atd.).

DZS je v rámci svazku řízen podle vydaných pokynů. Do řízení vstupují funkcionáři velitelských, technických i týlových odborností.

Při řízení DZS se projevuje:

- nedoceňování obsahu a významu funkce DZS, což vede k nedostatkům v plánování, kalkulacích, propočtech,
- přesuny nejsou plánovány alternativně, a to způsobuje, že štáby neznají prakticky organizaci zásobování, plánování přísunu; tato činnost je jim spíše přítěží, než jedním z rozhodujících činitelů ke splnění daného úkolu,
- podceňování otázek vyžadování vstupů na komunikace za vedení bojové činnosti (BČ); problematika prakticky není procvičována a její uskutečňování je většínou probíráno pouze teoreticky,
- nedostatečné vypracování informačního systému prací v oblasti DZS jak na stupni útvaru, tak i svazku; nedostatky se projevují i při zpracování požadavků, slučování, provádění a spojování potřeb i pro více útvarů; velmi dobře je využíváno pouze systému VAVS.

Zkušenosti ze cvičení a různých zaměstnání potvrzují, že velitelé a funkcionáři štábů i někteří týloví funkcionáři si ne vždy plně uvědomují svoji odpovědnost za organizaci a řízení materiálního zásobování vojsk. Svědčí o tom nedostatky, které se vyskytují při přípravě reálných kalkulací a propočtů při plánování a realizaci přísunu. Při plánování se často neuvažuje ve variantách s rezervami materiálu, s přesuny na UAS nebo s využitím automobilních přesunujících se prostřed-

ků. Prozatím ještě není vyřešena otázka spojení ar za přesunu z důvodů nedostatku spojovacích prostředků.

Současný dopravně zásobovací systém vojska PVOS se vyznačuje dosti značnou složitostí. Existující rezervy potvrzují pomalost zásobovacího toku a malou připravenost k mechanizované manipulaci. Není také brán v úvahu v současném období značný nárůst materiálu, zejména u lpr, který je nutné přisunout k vojskům.

Dopravně zásobovací systém, podle našeho názoru, vyžaduje:

- přehodnotit výši zásob, jejich rozložení a připravenost na jednotlivých zásobovacích stupních,
- zvýšit kapacity automobilních rot svazků, dopravních čet lpr a širší zavedení velkotonažních vozidel (návěsů apod.),
- především zkrátit dobu, která je zapotřebí na manipulaci s materiálem, zvýšení manipulační kapacity skladů atd.,
- zkvalitnit organizaci a řízení zásobovacích proudů z hlediska velení, vyšší pohyblivosti a manévrovosti zásob, efektivnější využití sil a prostředků, zavedení kvalitnějších spojovacích prostředků.

Z hlediska další perspektivy výstavby týlu vojska PVOS a zkvalitnění dopravně zásobovacího systému je možné předpokládat nárůst ve výši rozložení zásob o 15 až 25 %. Postupnou realizací zvyšování zásob a jejich lepším rozložením na jednotlivých stupních tak vytvářet předpoklady pro plynulé zásobování vojsk.

V současné době např. zaváděním nových letounů dochází k disproporcím mezi potřebou a zabezpečením přepravních kapacit. Podle současných platných směrnic, stanovených druhů a počtu přepravovaného materiálu se ukázalo, že útvarům chybí dopravní kapacita. Konkrétně je navrhováno u vojska PVOS v návaznosti na přezbrojování slp perspektivně plánovat u letištních praporů záměnu 5 kusů tahačů s přívěsem za 5 kusů tahačů s návěsem 20 t.

U vojska PVOS ve skladech je zapotřebí nadále realizovat racionalizační opatření pro zkracování časových norem, vybavovat obsluhy skladů mechanizačními prostředky, které mají výkonné parametry s minimální potřebou pracovních sil (tj. nejvyšší produktivitou práce) a mají vlastní pohon, nezávislý na energetické síti. Se zabezpečením přepravy nákladů kontejnery se u vojska PVOS nepočítá. Je však, podle našeho názoru, nutné automobilní dopravní prostředky u svazu a zejména u jednotek rtz, čtz zabezpečovat novými typy hydraulických nakladačů HR minimálně v poměru 1 : 4.

Předpokladem účinného a pevného velení v zásobovacím procesu je stanovení odpovědnosti, práv a povinností všem funkcionářům, kteří se podílejí (na všech stupních velení) na plánování a řízení přísunu zásob. Hlavní odpovědnost za včasnou a efektivní realizaci zásobovacího procesu bude mít i nadále náčelník týlu –zá-

stupce velitele svazu, svazku. Stejnou odpovědnost za přísun materiálu k podřízeným budou mít všichni podřízení zástupci velitelů pro týl.

Proces řízení DZS je nutné rozdělit na plánování a realizaci přísunu. Při plánování je nutné počítat již s realizací těchto úkolů:

- jakým způsobem získáme všechny potřebné informace a podklady,
- analýzou potřeby materiálu, s možnostmi týlu při přísunu materiálu,
- nutností zpracování určených potřebných dokumentů, rozborů, nařízení a požadavků.

K realizaci samostatného přísunu je povinností nejen vydat předběžné nařízení, ale především zabezpečit i sledování a upřesňování zásobovacích proudů v souladu se zpracovaným plánem přísunu.

Při zabezpečování úkolů je zapotřebí mít přehledy o stavu zásob, úkolech podřízených, o zásobách a dopravních kapacitách. Rozhodující úlohu musí sehrát proces plánování a také nepřetržité spojení jak v týlu, tak pro velení dopravním prostředkům přesunujícím se po UAS. U vojska PVOS – dopravním prostředkům a ar je zapotřebí dodat přiměřené typy spojovacích prostředků (VKV).

Dopravně zásobovací systém vojska PVOS předpokládá rozvoj:

- ve zvýšení dopravní kapacity ar svazků a dopravní kapacity u vojsk RTV, PLRV a dopravních čet lpr,
- v modernizaci automobilní dopravy jako hlavního druhu dopravy u vojska PVOS,
- ve zlepšení rozložení a výše pohyblivých a ostatních zásob vzhledem k možností dopravy, další rozvoj paletizace a doplnění novými typy mechanizačních prostředků.